

# ЗМІСТ

|                                           |            |
|-------------------------------------------|------------|
| <b>ПЕРЕДМОВА .....</b>                    | <b>7</b>   |
| <b>ЧАСТИНА I. ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ .....</b> | <b>19</b>  |
| Розділ 1                                  |            |
| <i>Підготовка та презентація .....</i>    | <i>21</i>  |
| Розділ 2                                  |            |
| <i>Вправи.....</i>                        | <i>28</i>  |
| <b>ЧАСТИНА II. СЕНСОРИКА .....</b>        | <b>69</b>  |
| Розділ 3                                  |            |
| <i>Підготовка та презентація .....</i>    | <i>71</i>  |
| Розділ 4                                  |            |
| <i>Вправи.....</i>                        | <i>76</i>  |
| <b>ЧАСТИНА III. МАТЕМАТИКА.....</b>       | <b>103</b> |
| Розділ 5                                  |            |
| <i>Підготовка та презентація .....</i>    | <i>105</i> |
| Розділ 6                                  |            |
| <i>Вправи.....</i>                        | <i>108</i> |

|                                          |            |
|------------------------------------------|------------|
| <b>ЧАСТИНА IV. МОВЛЕННЯ.....</b>         | <b>113</b> |
| Розділ 7                                 |            |
| <i>Підготовка та презентація.....</i>    | <b>115</b> |
| Розділ 8                                 |            |
| <i>Вправи для розвитку мовлення.....</i> | <b>120</b> |
| Розділ 9                                 |            |
| <i>Вправи-читання .....</i>              | <b>140</b> |
| <b>ЧАСТИНА V. КУЛЬТУРА.....</b>          | <b>149</b> |
| Розділ 10                                |            |
| <i>Підготовка та презентація.....</i>    | <b>150</b> |
| Розділ 11                                |            |
| <i>Вправи.....</i>                       | <b>155</b> |
| Розділ 12                                |            |
| <i>Моторика .....</i>                    | <b>183</b> |
| <b>ВИСНОВОК.....</b>                     | <b>190</b> |

# ПЕРЕДМОВА

**М**арія Монтессорі була певна (і в цьому її погляди новаторські для свого часу): віддавати дітей до садочків і шкіл потрібно якомога раніше. Проте відповідальність за виховання й навчання дитини освітянка покладала винятково на батьків.

*«Перші три роки життя — найважливіші. Якщо взяти до уваги всі досягнення, зміни, повсякчасну адаптацію, освоєння довкілля — тобто все, що відбувається з дитиною в такому віці, — можна виснувати, що перший період життя функціонально довший за подальший. Потреби дитини до 3 років такі нагальні, що нехтування ними неминуче спричинить серйозні наслідки».*  
(Марія Монтессорі)

**Відома італійська педагогиня Марія Монтессорі народилася 1870 року. У 26 років вона стала однією з перших лікарок в Італії.**

# ПЕРЕДМОВА

**М**арія Монтессорі була певна (і в цьому її погляди новаторські для свого часу): віддавати дітей до садочків і шкіл потрібно якомога раніше. Проте відповідальність за виховання й навчання дитини освітянка покладала винятково на батьків.

*«Перші три роки життя — найважливіші. Якщо взяти до уваги всі досягнення, зміни, повсякчасну адаптацію, освоєння довкілля — тобто все, що відбувається з дитиною в такому віці, — можна виснувати, що перший період життя функціонально довший за подальший. Потреби дитини до 3 років такі загальні, що нехтування ними неминуче спричинить серйозні наслідки».*  
(Марія Монтессорі)

**Відома італійська педагогиня Марія Монтессорі народилася 1870 року. У 26 років вона стала однією з перших лікарки в Італії.**



Працюючи з дітьми, які мають психічні або фізичні порушення, Марія зауважила, що для розвитку їм потрібні спеціальні вправи, а для поліпшення розумових здібностей — дрібна моторика. Зацікавившись працями Едуарда Сегена про глухонімих дітей та Жана-Марка-Гаспара Ітара про «дику дитину», вона домоглася виготовлення для маленьких учнів розроблених науковцями матеріалів. Результат не забарився: діти хутко досягли чималих успіхів.

Тоді вона вирішила застосувати таку методику й для «нормальних» дітей.

У 1907 році вона відкрила перший *Casa dei Bambini* для дітей з проблемних сімей віком від 3 до 6 років, мешканців одного з найбідніших римських кварталів — Сен-Лоренцо.

«Будинок дитини» став справжньою лабораторією педагогічних досліджень, де, ґрунтуючись на власних відкриттях і спостереженнях, Монтессорі розробила свою методику.

За рік в Італії відкрили цілу низку таких закладів, де Марія, невтомно вдосконалюючи свою методику й навчальні матеріали, готувала майбутніх педагогів. Згодом «Будинки дитини» з'явилися в Європі та Сполучених Штатах.

1934 року вона тікає від фашистського режиму до Іспанії, де невдовзі спалахує громадянська війна. Марія вирушає до Англії, потім до Нідерландів. Якийсь час мешкає в Індії, де зустрічається з Ганді, Неру й Тагором. Під час Другої світової війни відкриває низку шкіл.

1952 року Марія Монтессорі повертається до Італії. Згодом оселяється у Нідерландах, де й пішла в засвіти у віці 82 років.

Син Маріо продовжив справу своєї матері. Тепер **у світі діє майже 22 000 Монтессорі-шкіл.**

За методикою Монтессорі навчалось багато відомих людей. Серед них:

- Ларрі Пейдж і Сергій Брін, співзасновники *Google*;
- Джеффі Безос, засновник *Amazon*;
- Кетрін Грем, власниця і видавчиня *Washington Post*;
- Габріель Гарсія Маркес, лауреат Нобелівської премії з літератури.

Для Марії Монтессорі головна соціальна місія полягає у прищепленні дитині почуття справедливості, гармонії й любові. Таке виховання, на її думку, — це запорука нового, мирного світу.

Марія Монтессорі розкрила важливість зосередження, і це — її перше важливе відкриття. У праці *«Поглиналий розум»* вона пише: *«Найперше дитина має навчитися зосередженості. Лише так можна розвинути соціальне чуття».*

Вона розуміє: навчання має повною мірою сприяти розвитку уваги, що неодмінно стане в пригоді в усіх сферах життя.

**Друге відкриття педагогині — «сенситивні періоди».** За Марією Монтессорі, кожна дитина — унікальна особистість із влас-

- сприймання порядку, від народження до 6 років;
- сенсорний розвиток, від народження до 5 років;
- соціальні вміння, від 2,5 до 6 років.

Знання дорослого про сенситивні періоди допомагають дитині розвиватися.

Визначити сенситивний період нескладно. Наприклад, коли йдеться про читання (а це сенситивний період розвитку мовлення), дитина постійно запитує, що означає та чи та літера, просить скласти слова, намагається розшифрувати написи на етикетках, дороговказах тощо. Коли малечу цікавить математика (також сенситивний період розвитку мовлення), вона повсякчас рахує: машинки, власні кроки, яблука в кошику для фруктів тощо.

**Увага! Сенситивний період не можна створити, відкласти, подовжити чи усунути: тільки створити належні умови та пристосуватися.**

Марія Монтессорі виокремлює кілька періодів розвитку дитини.

Перший, до 3 років, у праці «Поглинальний розум» авторка називає «психоембріональним». Це період структурування і творення. Дитина в такому віці «наділена незнаними для нас якостями, які можуть привести її до світлого майбутнього».

Дитина до 3 років має  
«поглинальний розум».